

HÄMEENLINNAN VANHUSNEUVOSTON TOIMINTAKERTOMUS 1.6.2021 – 31.5.2022

1. VANHUSNEUVOSTON ORGANISOITUMINEN TOIMIKAUDELLE 2021 - 2025

Vanhusneuvosto on yksi kansalaistoiminnan muoto ja kaupungin sekä ikäihmisten järjestöjen, että asukkaiden välinen linkki, jonka tehtävänä on tuottaa kehittämissideoita palvelujen järjestämiseen sekä välittää palautetta niiden laadusta. Neuvostoa tulee lakisääteisenä toimielimenä kuulla ikäihmisen asioiden valmistelussa ja jatkokehittämisessä.

Kuluvalle valtuustokaudelle ovat hämeenlinnalaiset eläkeläisjärjestöt valinneet keskuudestaan ehdokkaat vanhusneuvostoon keväällä 2021 pidetyissä valmistelukokouksissa. Vanhusneuvoston kokoonpanossa on huomioitu yhdistysten jäsenmäärän painoarvo, sukupuolten tasa-arvo sekä alueelliset näkökohdat niin, että mahdollisuuksien mukaan kaikilta kaupungin alueilta on edustus.

Vanhusneuvoston toimintasääntö on hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 4.12.2017 § 548. Hämeenlinnan vanhusneuvoston toimintaohjeen mukaan vanhusneuvosto muodostuu 9 eläkeläisjärjestön edustajasta ja heidän varajäsenistään sekä kaupungin nimeämistä edustajista.

Hämeenlinnan kaupunginhallitus on kokouksessaan 23.8.2021 § 371 asettanut vanhusneuvoston varsinaiset jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi 2021 - 2025.

Varsinaiset jäsenet:

- Hämeenlinnan Kansalliset Seniorit ry, Sirkka-Liisa Virtanen
- Hämeenlinnan seudun Sotaveteraanit ry, Antti Leinikka
- Hämeenlinnan Eläkkeensaajat ry, Veijo Virtanen
- Hämeenlinnan seudun senioriopettajat ry, Marjatta Toivonen
- Eläkeliiton Kalvolan yhdistys, Heikki Koskela
- Eläkeliiton Hämeenlinnan yhdistys ry, Risto Autio
- Eläkeliiton Rengon yhdistys, Riitta Hakamäki
- Eläkeliiton Hauhon yhdistys, Pekka Sillanpää
- Lammin Eläkkeensaajat ry, Sirku Vesänen

Varajäsenet:

- Hämeenlinnan Kansalliset Seniorit ry, Aili Virkki
- Hämeenlinnan seudun Sotaveteraanit ry, Salme Heijari
- Hämeenlinnan Eläkkeensaajat ry, Hannu Hakala
- Hämeenlinnan seudun senioriopettajat ry, Sirkka-Liisa Puhakka
- Eläkeliiton Kalvolan yhdistys, Timo Kuosmanen
- Eläkeliiton Hämeenlinnan yhdistys ry, Leena Pietilä
- Hämeenlinnan seudun Sotainvalidit ry, Seppo Somerkallio
- Hämeenlinnan Seudun Kristilliset Eläkeläiset ry, Liisa Vuorela
- Hämeenlinnan Eläkeläiset ry, Tapani Antikainen

Vanhusneuvosto on valinnut kokouksessaan 15.9.2021 keskuudestaan puheenjohtajat seuraavasti:

- Sirkka-Liisa Virtanen, puheenjohtaja, puheenjohtajana ensimmäiset kaksi vuotta
- Veijo Virtanen, 1. varapuheenjohtaja, puheenjohtajana toiset kaksi vuotta

- Riitta Hakamäki, 2. varapuheenjohtaja

Kaupunginhallitus on nimennyt lautakuntien edustajat vanhusneuvostoon lautakuntien päätösten mukaisesti (kaupunginhallitus 13.9.2021, § 411):

- Kaupunkirakennelautakunta: Leena Suojala
- Sivistys- ja hyvinvointilautakunta: Kalle Virtanen
- Sosiaali- ja terveyslautakunta: Sirpa Laakso
- Lautakuntien edustajien lisäksi sote-lautakunnan puheenjohtajana Karoliina Frank osallistuu kokouksiin.

Vanhusneuvosto tekee yhteistyötä ikäihmisten vaikuttajaraadin kanssa. Vanhusneuvoston toimintasäännön mukaan ikäraadin edustaja on mukana työjaoston kokouksissa sekä vanhusneuvoston kokouksissa. Vaikuttajaraadin puheenjohtajana ja ikäraadin edustajana toimii Pentti Repo.

Vanhusneuvoston puheenjohtajat, ikäraadin puheenjohtaja ja sihteeri muodostavat vanhusneuvoston työjaoston. Puheenjohtajat kokoontuvat myös ilman sihteerin läsnäoloa valmistelemaan vanhusneuvoston tehtäviin kuuluvia asioita.

2. VANHUSNEUVOSTON TOIMINTA TOIMINTAVUONNA 2020- 2021

Vanhusneuvoston toimintasäännön mukaan neuvosto kokoontuu toimintakauden aikana 6-9 kertaa. Vanhusneuvostolla oli kaudella 2020-2021 yhteensä yhdeksän kokousta, joista suurin osa oli koronapandemian vuoksi etänä Teamsin välityksellä. Pidettyihin kokouksiin neuvoston jäsenet ja varajäsenet osallistuivat edellisen toimikauden tapaan hyvin aktiivisesti. Lautakuntien edustajat ja sote-lautakunnan puheenjohtaja ovat olleet toimintavuoden aikana paikalla hyvin vaihtelevasti.

Kokoukset pidettiin seuraavasti ja niissä oli kutsuttuina paikalla eri asiantuntijoita:

- 15.9.2021, järjestäytymiskokous. Ikäihmisten palveluiden vs. johtaja Anne Tuominen, Hämeenlinnan kaupungin ikäihmisten palvelut
- 13.10.2021, asiakasohjaus- ja ostopalvelujohtaja Leena Harjula, Hämeenlinnan kaupungin ikäihmisten palveluiden hankinnat ja asiakasohjaus
- 17.11.2021, strategiayksikön strategiapäällikkö Jari Pekuri ja erityissuunnittelija Tarja Mikkola, Hämeenlinnan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)
- 15.12.2021, projektipäällikkö Katariina Välikangas, Meikä asuu missä haluu, hanke (Ympäristöministeriö)
- 19.1.2022, ikäihmisten palveluiden palvelusuunnittelija Riikka Iso-Pietilä, ikäihmisten palveluiden kuntouttavat toimintamallit
- 16.2.2022, maankäytön suunnittelujohtaja Niklas Lähteenmäki, kaavoituskatsaus
- 16.3.2022, vastaava ohjaaja Sanna Salminen, Vapaaehtoiskeskus Pysäkki
- 13.4.2022, strategiapäällikkö Jari Pekuri, Menestyvä Hämeenlinna, kaupunkistrategia, luonnosvaihe
- 11.5.2022, ohjaajat Susanna Kollanus ja Marit Adams, Hämeenlinnan Omaishoitajat ry sekä projektipäällikkö Miia Lehtonen Jopa-hankkeesta (Sosiaali- ja terveysministeriö)

Vanhusneuvoston muistiot ovat nähtävillä kaupungin vanhusneuvoston omilla nettisivuilla:

<https://www.hameenlinna.fi/hallinto-ja-talous/paatoksenteko/neuvostot/vanhusneuvosto-2/>.

Työjaosto on toiminut koko vuoden aktiivisesti. Se on valmistellut mm. vanhusneuvoston kokoukset, ja seurannut ajankohtaisia valmistelussa olevia asioita. Työjaosto on pitänyt yhteyttä ja osallistunut eri yhteistyötahojen ja verkostojen toimintaan. Työjaoston edustajat ovat vastanneet useampaan kyselyyn ja tiedusteluun vanhusneuvoston nimissä.

Kaupunginhallitus on vahvistanut neuvoston toimintasäännön 9.12.2017. Siinä määritellään neuvoston toimintaperiaatteet ja -mallit sekä toimintaresurssit. Toimintasäätöä ei olla kuluneella toimintakaudella päivitetty, koska vuoden 2023 alusta käynnistyvät hyvinvointialueet muuttavat rakenteita, jolloin Hämeenlinnan kaupungin vanhusneuvoston toimintasäätö tulee päivittää. Vanhusneuvostot jatkavat toimintaansa kunnissa, mutta jatkossa hyvinvointialueille tulee oma vanhusneuvostonsa.

Vanhusneuvosto hyväksyi työjaoston syyskaudella 2021 valmisteleman toimintasuunnitelman vuodelle 2022 kokouksessaan 15.12.2021.

3. Vanhusneuvoston toimintakauden 2021-2022 teemat

Vanhusneuvosto on toimintakauden aikana tuonut esille ja seurannut niitä olennaisia asioita ja tulevia muutoksia, jotka kohdistuvat ikääntyvien elämään.

Toimintakauden aikana elettiin edelleen korona-aikaa, mikä vaikutti ja rajoitti vanhusneuvoston toimintaa. Vanhusneuvoston kokouksia pidettiin etäkokouksina varsinkin kevätkaudella. Koronarajoitukset vähensivät huomattavasti läsnäolokokouksia kaikilla toimijoilla, millä on omat vaikutuksensa asioiden kehittämisen ja viestintään kokouksien aikana ja sen jälkeen. Kaupunkiorganisaation toiminta ja mm. valmistelu jatkuu kuitenkin normaalisti kunkin viranhaltijan ja toimielimen toimenkuvan mukaisesti. Tästä tulee tietty epätasapaino toiminnan kehittämiseen vanhusneuvoston näkökulmasta. Vanhusneuvostoa on kuitenkin osallistettu erilaisiin kehittämisteemoihin niissä puitteissa, kun on ollut mahdollista. Siirtyminen etäkokouksiin on ollut myös laajasti onnistunutta.

Toimintakauden aikana vanhusneuvosto on osallistunut valmistelussa olevien asiakokonaisuuksien valmistelutyöhön osaltaan. Neuvosto on ollut mukaan valmistelemassa kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa sekä ikääntyvien lakisääteistä suunnitelmaa, johon työhön vanhusneuvosto on otettu erittäin hyvin mukaan. Vanhusneuvosto on ollut mukana mm. seuraavien teemojen valmistelussa:

- Hämeenlinnan kaupungin uusi kaupunkistrategiatyö, johon saatiin lisäys, että ”Hämeenlinna ottaa vastaan haasteen ikäystävällisen kaupungin kehittämisestä”. Vanhusneuvosto huolehti osaltaan siitä, että kaikki ikääntyneet eivät vielä ole mukana verkkopalveluiden tarjonnassa, vaan varsinkin tietoa tulisi saada edelleen myös paperilla
- hyvinvointia ja terveyttä edistävän suunnitelman työstäminen, vanhusneuvosto oli mukana kaupungin oman hyvinvointikyselyn valmistelussa, kysely lähetettiin paperisena ikääntyneiden kotiin (otos)
- suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
- esteettömyysohjelman seurantakokoukset
- Ympäristöministeriön rahoittama Meikä asuu missä haluu-hanke, joka keskittyy ikääntyneiden asumisen kehittämiseen
- Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama Pysyvä koti – muuttuvat palvelut -hanke

Vanhusneuvostolle on ohjautunut kaupunkiorganisaation sisällä hyvin sujuvasti erilaiset ikääntyvään väestöön kohdistuvat kyselyt ja tiedustelut, olivat ne sitten kaupungin omia tai muiden organisaatioiden laatimia. Vanhusneuvosto on myös vastannut lukuisiin kyselyihin toimintakauden aikana.

Etätyöskentelyn ja -kokouksiin tottuminen on myös tuonut sekä uusia mahdollisuuksia sekä lisännyt niitä mm. erilaiset etäseminaarit ovat olleet paremmin saavutettavissa etänä, kun vanhusneuvostonkin jäsenet ovat pystyneet liittymään mukaan kotoaan ja matkat ovat jääneet tekemättä.

Vanhusneuvoston kokouksissa käsiteltävien asioiden vieminen eteenpäin yhdistyksiin on ollut yleisten kokousrajoitusten takia ollut rajoitettua, koska yhdistystenkin toiminta korona-aikana on ollut ajoittain lähes olematonta.

Vanhusneuvostolle on tullut ilmeiseksi, että ikääntyvien digitaitojen erot ovat korona-aikana korostunut edelleen. Kaikenlaisen digineuvonnan lisääminen ikääntyvälle väestölle koetaan erittäin tärkeäksi.

Hyvinvointialueesta tehty päätös kesällä 2021 on osaltaan suunnannut vanhusneuvoston ajatuksia ja toiminnan suuntaa, kun on mm. pohdittu mikä toiminta on jatkossa kaupungin ja mikä jatkossa hyvinvointialueen tehtävää. Vanhusneuvosto on pyrkinyt muodostamaan kokonaiskuvaa tulevista muutoksista. Vanhusneuvostolla on mm. edustus Kanta-Hämeen seudullisessa vanhusneuvostojen verkostossa, jonka vetovastuu on OmaHämeen valmistelutoimistolla. Verkoston kokouksissa on saatu ajankohtaista tietoa valmistelun etenemisestä.

Palveluverkkoasioille ei toimintakauden aikana ole tapahtunut mitään olennaisia muutoksia, kun organisaatiot valmistuvat vuoden 2023 hyvinvointialueiden aloittamiseen. Hoitohenkilöstön saatavuuden ongelmat ovat vaikuttaneet osaltaan hoitoketjujen toimivuuteen. Vanhusneuvosto ja ikäraati ovat pitäneet esillä ikäihmisille tärkeiden lähipalveluiden turvaamiseksi.

Hämeenlinnan kaupungilla on käynnissä kaksi ikääntyneiden elämään kohdistuvaa hanketta: ympäristöministeriön rahoittama Meikä asuu missä haluu-hanke sekä STM:n rahoittama Pysyvä koti – muuttuvat palvelut -hanke ovat käynnistyneet toimintakauden aikana. Vanhusneuvosto on saanut hankkeista tietoa mm. kokouksissaan sekä ollut tiedonkeruuvaiheessa aktiivisesti mukana sekä osallistunut hankeprojektien vetämiin työryhmiin. Kaikkineen voidaan todeta, että em. kahden hankkeen yhteistyö keskenään sekä vanhusneuvoston ja ikäraadin kanssa on ollut hyvin hedelmällistä.

Vanhusneuvosto ja ikäraati ovat jatkaneet edelleen kirjoittamista Hämeen Sanomien Ikänurkka-palstalle. Ikänurkan kirjoituksissa vanhusneuvoston ja ikäraadin kirjoittajat ovat käsitelleet laajasti ja eri näkökulmista ikääntyneiden elämään liittyviä asioita.

4. Vanhusneuvoston toimintamäärärahojen käyttö

Vanhusneuvoston toimintakertomuskausi on 1.6. - 31.5., mutta talousarviomäärärahat kulkevat vuositasolla. Vanhusneuvoston toimintamääräraha on sosiaali- ja terveystalouden kustannuspaikan alla omana toimintonaan. Vanhusneuvoston toimintakausi päättyy toukokuun lopussa, mutta tähän on otettu kustannukset elokuun loppuun asti ko. kaudelta, koska kokouspalkkiot maksetaan vasta toukokuun jälkeen.

Vanhusneuvoston toimintakulut ovat seuraavat:

- Luottamushenkilöiden kokouspalkkiot
 - 1.6.2021 – 31.12.2021, 5688,73 €
 - 1.1.2022 – 31.8.2022, 6728,88 €
- Matkustuspalvelut
 - 1.6.2021 – 31.12.2021, 271,92 €
 - 1.1.2022 – 31.8.2022, 344,83 €
- Aineet, tarvikkeet, tavarat, ravitsemuspalvelut
 - 1.6.2021 – 31.12.2021, 0,00 €
 - 1.1.2022 – 31.8.2022, 250,88 €
- Yhteensä
 - 1.6.2021 – 31.12.2021, 5960,65€
 - 1.1.2022 – 31.8.2022, 7324,59 €
 - Yhteensä 1.6.2021 – 31.8.2022 13 285,24 €